

درمانی نیروهای مسلح بابت ارائه خدمات مذکور در محاسبه درآمد مشمول مالیات آنان منظور نخواهد شد. (ماده ۱۴۰ ق.م.م)

۱۳ - صددرصد درآمد حاصل از صادرات محصولات تمام شده کالاهای صنعتی و پنجاه درصد درآمد حاصل از صادرات سایر اقلام و کالاها و اجناس که در جهت وصول به اهداف صادرات کالاهای غیر نفتی به خارج از کشور صادر میشوند از شمول مالیات معاف می‌باشد این معافیت شامل صادرکننده اعم از اینکه تولیدکننده باشد یا نباشد میشود (ماده ۱۴۱ ق.م.م)

۱۴ - صددرصد درآمد حاصل از صادرات کالاهای مختلف که بصورت ترانزیت بایران وارد شده یا میشوند و بدون تغییر در ماهیت یا با انجام کاری بر روی آن صادر میشوند از شمول مالیات معاف است (بند ب ماده ۱۴۱ ق.م.م)

۱۵ - درآمد کارگاههای فرش دستباف و صنایع دستی و شرکتهای تعاونی و اتحادیه‌های تولیدی مربوطه از پرداخت مالیات معاف است (ماده ۱۴۲ ق.م.م)

۱۶ - شرکتهای مورد پذیرش سازمان بورس اوراق بهادار از زمان پذیرش تا زمان حذف از فهرست نرخهای در بورس در صورتیکه کلیه نقل و انتقالات سهام آنها از طریق کارگزاران بورس انجام و در دفاتر مربوط ثبت گردد از پرداخت ۱۰ درصد مالیات شرکت موضوع بند (د) ماده ۱۰۵ این قانون معاف می‌باشد. (ماده ۱۴۳ ق.م.م)

۱۷ - ۱۵ درصد سود سهام پرداختی یا تخصیصی طبق تصمیم ارکان صلاحیتدار شرکت بآن دسته از سهامداران شرکتهای مذکور در بند ۱۶ که جمع سهام هر یک از آنها از ۵ درصد سرمایه شرکت بیشتر نبوده و تعداد کل سهامداران نیز از یکصد نفر کمتر نباشد از مالیات معاف خواهد بود (ماده ۱۴۳ ق.م.م)

۱۸ - سود دریافتی به هر عنوان در موارد ذیل از پرداخت مالیات معاف است

- ۱۸.۱ - سود متعلق به سپرده‌های مربوط به کسور بازنشستگی و پس انداز کارمندان و کارگران نزد بانکهای ایرانی در حدود مقررات استخدامی مربوطه
- ۱۸.۲ - سود یا جوایز متعلق به حسابهای پس انداز و سپرده‌های مختلف نزد بانکهای ایرانی، این معافیت شامل سپرده‌هایی که بانکها نزد هم می‌گذارند نخواهد بود
- ۱۸.۳ - جوایز متعلق به اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه
- ۱۸.۴ - سود پرداختی بانکهای ایرانی به بانکهای خارج از ایران بابت اضافه برداشت (اور درافت) و سپرده ثابت بشرط معامله متقابل

۱۹ - جهیزیه منقول و مهریه اعم از منقول یا غیر منقول و جوایز علمی و بورسهای تحصیلی و همچنین درآمدی که بابت حق اختراع و یا حق اکتشاف عاید مخترعین و مکتشفین می‌گردد بطور کلی و نیز درآمد ناشی از فعالیتهای پژوهشی و تحقیقاتی مراکزی که دارای پروانه

تحقیق از وزارتخانه‌های ذیصلاح می‌باشند بمدت دهسال از تاریخ ۷۱/۱/۱ طبق ضوابط مقرر از پرداخت مالیات معاف می‌باشد (ماده ۱۴۴ ق.م.م)

مثال نمونه فصل سیزدهم:

حل مسئله نمونه موضوع بخشنامه شماره ۳۳۲۵/۵۰۵۰۴ - ۳۰۵ مورخ ۷۱/۱۰/۱۳
وزارت امور اقتصادی و دارائی

بمنظور اجرای صحیح مقررات ماده ۱۰۵ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحیه آن (ماده ۲۸ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحیه آن (ماده ۲۸ قانون اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم) مصوب ۱۳۷۱/۲/۷ مجلس شورای اسلامی که مربوط به نحوه محاسبه مالیات بردرآمد اشخاص حقوقی است، نکات زیر متذکر میگردد:

۱- مقررات بند الف ماده ۱۰۵ قانون مصوب ۱۳۶۶ در مورد شرکتهای موضوع این بند (شرکتهائیکه تمام یا قسمتی از سرمایه آن بطور مستقیم یا با واسطه متعلق به دولت و شهرداری است) که سال مالی آنها مختوم به یکی از روزهای ۱/۱/۱۳۶۸ لغایت ۱۳۶۹/۱۲/۲۹ بوده است جاری میباشد و در مواردیکه سال مالی شرکتهای مذکور از تاریخ ۱/۱/۱۳۷۱ به بعد خاتمه مییابد، مقررات مذکور پس از کسر ۱۰٪ درآمد مشمول مالیات شرکت بعنوان مالیات شرکت، اجرا خواهد شد.

۲- مقررات بندهای "ب و ج" ماده ۱۰۵ قانون فوق الذکر کماکان و از اول سال ۱۳۶۸ قابل اجرا میباشد.

۳- بموجب عبارت الحاقی به آخر جزء یک بند "د" ماده ۱۰۵ قانون، از اول سال ۱۳۷۰ محاسبه مالیات شرکتهای تعاونی و اتحادیه آنها با رعایت متن بند "د" جزء مذکور بر اساس مقررات قسمت ب ذیل این جزء خواهد بود (اجرای قسمت الف به جهت اینکه شرکتهای تعاونی و اتحادیه آنها فاقد سهام بی نام هستند مورد ندارد)

۴- متن قسمت "ب" جزء یک بند "د" ماده ۱۰۵ قانون مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ نسبت به سال مالی شرکتهای سهامی و مختلط سهامی که در فاصله زمانی ۱/۱/۱۳۶۸ تا پایان سال ۱۳۶۹ خاتمه یافته است جاری بوده و نسبت به سالهای مالی بعد (منتهی به تاریخ ۱/۱/۱۳۷۰ و بعد) مقررات اصلاحی قسمت مذکور (اصلاحی قسمت ب جزء یک بند د ماده ۱۰۵ قانون) که مصوب ۱۳۷۱/۲/۷ میباشد اجرا خواهد شد.

۵- در مورد سایر اشخاص حقوقی که در بندهای فوق الذکر این دستورالعمل ذکر نشده است درآمد مشمول مالیات پس از کسر ۱۰٪ مالیات شرکت، بین صاحبان سرمایه شخص حقوقی به نسبتی که اساسنامه یا شرکتنامه شخص حقوقی تعیین نموده است (در صورت عدم

تعیین به نسبت سرمایه شرکاء) تقسیم و سهم هر یک به نرخ ماده ۱۳۱ قانون یا اصلاحیه آن حسب مورد، مشمول مالیات خواهد بود.

۶- از درآمد مشمول مالیات قطعی شده اشخاص و مربوط به سالهای ۱۳۶۸ لغایت ۱۳۷۲ معادل ۳٪ بابت سهم شهرداریها (موضوع تبصره ۵۰ ماده واحده قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۸/۱۱/۱۱ مجلس شورای اسلامی) مطالبه و وصول میگردد.

۷- برای توضیح بیشتر در مورد نحوه محاسبه مالیات طبق مقررات ماده ۱۰۵ قانون مثالی ذکر میگردد:

الف- فرض میشود خلاصه وضعیت عملکرد سال ۱۳۷۰ یک شرکت سهامی عام چنین باشد:

سرمایه شرکت ۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال و ترکیب سهامداران طبق فهرست مربوط که همراه اظهارنامه در موعد مقرر تسلیم شده است شامل ۷٪ سهام (۲۸/۰۰۰/۰۰۰ ریال) متعلق به دولت (۵٪ متعلق به یک وزارتخانه ۲٪ متعلق به یک شرکت صددرصد دولتی)، ۳٪ سهام (۱۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال) بی نام و بقیه سهام (۹۰٪ که معادل ۳۶۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال است) متعلق به ۹۰ نفر سهامدار با سهام مساوی و ضمناً سودابرازی ۸۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال بوده که ۳۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال آن اندوخته و ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال آن تقسیم شده است (بقیه یعنی ۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال تقسیم نشده است) و درآمد مشمول مالیات مربوطه براساس رسیدگی یا از طریق علی الراس معادل ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال که در اینصورت نحوه محاسبه مالیات بشرح زیر خواهد بود.

سهم دولت ریال $100/000/000 \times 7\% = 7/000/000$

۱۰٪ مالیات شرکت به نسبت سهم دولت (بند الف اصلاحی ماده ۱۰۵) ریال

$7/000/000 \times 10\% = 700/000$

سهم دولت پس از کسر ۱۰٪ مالیات شرکت

ریال $7/000/000 - 700/000 = 6/300/000$

سهم وزارتخانه ریال $6/300/000 \times \frac{5}{100} = 4/500/000$

مالیات سهم وزارتخانه $4/500/000 \times 94\% = 940/000$ نرخ ماده ۱۳۱ اصلاحی

سود سهم سهامداران بی نام و بانام $100/000/000 \times 93\% = 93/000/000$

۱۰٪ مالیات شرکت موضوع بند "د" ماده ۱۰۵ $93/000/000 \times 10\% = 9/300/000$

سود سهام سهامداران بی نام و با نام پس از کسر ۱۰٪ مالیات

ریال $93/000/000 - 9/300/000 = 83/700/000$

جمع مالیات $83/700/000$ نرخ ماده ۱۳۱

پ - در فرض الف اگر $۳۰/۰۰۰/۰۰۰$ ریال اندوخته از سود ابرازی شرکت وفق مقررات ماده ۱۳۸ قانون ذخیره شده و قابل قبول باشد در اینصورت نحوه محاسبه مالیات بشرح زیر خواهد بود.

سود سهم دولت ($۷/۰۰۰/۰۰۰$ ریال) که مشمول مالیات است و ۱۰% مالیات شرکت سهم دولت ($۷۰۰/۰۰۰$ ریال) و مالیات سود سهم دولت ($۲۶۴/۰۰۰ + ۹۴۰/۰۰۰$) تغییری نمیکند.

اندوخته سهم دولت که مشمول معافیت نیست

$$\text{ریال } ۳۰/۰۰۰/۰۰۰ \times ۷\% = ۲/۱۰۰/۰۰۰$$

اندوخته سهم سهامداران بی نام و با نام که مشمول معافیت است

$$۳۰/۰۰۰/۰۰۰ - ۲/۱۰۰/۰۰۰ = ۲۷/۹۰۰/۰۰۰$$

سود تقسیم شده و تقسیم نشده سهم سهامداران بی نام و با نام که مشمول مالیات است

$$\text{ریال } ۶۵/۱۰۰/۰۰۰ = (۷/۰۰۰/۰۰۰ + ۲۷/۹۰۰/۰۰۰) - ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰$$

۱۰% مالیات شرکت موضوع بند "د" ماده ۱۰۵

$$\text{ریال } ۶۵/۱۰۰/۰۰۰ \times ۱۰\% = ۶/۵۱۰/۰۰۰$$

سود سهم سهام بی نام و با نام مشمول مالیات پس از کسر ۱۰% مالیات

$$\text{ریال } ۶۵/۱۰۰/۰۰۰ - ۶/۵۱۰/۰۰۰ = ۵۸/۵۹۰/۰۰۰$$

$$\text{سود سهامداران بی نام} \quad \text{ریال } ۵۸/۵۹۰/۰۰۰ \times \frac{۳}{۹۳} = ۱/۸۹۰/۰۰۰$$

$$\text{مالیات سود سهامداران بی نام} \quad ۲۸۰/۲۰۰ = \text{نرخ ماده ۱۳۱ اصلاحی} \times ۱/۸۹۰/۰۰۰$$

سهم هر سهامدار با نام (سود تقسیم شده و نشده)

$$\text{ریال } ۶۳۰/۰۰۰ = ۹۰ \text{ نفر} \times \frac{۹}{۹۳} \times ۵۸/۵۹۰/۰۰۰$$

مالیات سود سهامداران با نام (تقسیم شده و تقسیم نشده)

$$\text{ریال } ۶/۸۰۴/۰۰۰ = ۹۰ \text{ نفر} \times \text{نرخ ماده ۱۳۱} \times ۳۰/۰۰۰ \times \text{جمع مالیات}$$

$$۱۵/۴۹۸/۲۰۰ = (۶/۸۰۴/۰۰۰ + ۲۸۰/۲۰۰ + ۶/۸۰۴/۰۰۰) + (۹۴۰/۰۰۰ + ۲۶۴/۰۰۰ + ۶/۵۱۰/۰۰۰) + (۷۰۰/۰۰۰ + ۶/۵۱۰/۰۰۰)$$

ت - در فرض بند الف فوق هرگاه مورد مربوط به عملکرد سال ۱۳۶۸ یا ۱۳۶۹ بوده و شرکت مقررات را رعایت نموده باشد محاسبه مالیات طبق بندهای "الف" و "د" ماده ۱۰۵ قانون مصوب ۱۳۶۶ بشرح زیر خواهد بود.

$$\text{سود سهم شرکت دولتی} \quad \text{ریال } ۲/۰۰۰/۰۰۰ = ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ \times ۲\%$$

$$\text{مالیات سود سهم شرکت دولتی} \quad \text{ریال } ۳۶۴/۰۰۰ \text{ ماده } \frac{۱۳۱}{۱۳۶۶} \times ۲/۰۰۰/۰۰۰$$

مالیات سود سهم وزارتخانه

$$\text{ریال } ۱/۲۶۴/۰۰۰ = \text{نرخ ماده ۱۳۱ قانون سال } ۱۳۶۶ \times ۵\% \times ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰$$

بقیه سود بغیر از سهم دولت

$$۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ - (۲/۰۰۰/۰۰۰ + ۵/۰۰۰/۰۰۰) = ۹۳/۰۰۰/۰۰۰ \quad \text{ریال}$$

$$۹۳/۰۰۰/۰۰۰ \times ۱۰\% = ۹/۳۰۰/۰۰۰ \quad \text{ماده ۱۰۵} \quad \text{ریال}$$

سود سهامداران بغیر از سهم دولت و پس از کسر ۱۰٪ مالیات شرکت ریال

$$۹۳/۰۰۰/۰۰۰ - ۹/۳۰۰/۰۰۰ = ۸۳/۷۰۰/۰۰۰ \quad \text{ریال}$$

$$۸۳/۷۰۰/۰۰۰ \times \frac{۳}{۹۳} = ۲/۷۰۰/۰۰۰ \quad \text{ریال} \quad \text{سود سهام سهامداران با نام}$$

$$۸/۳۷۰/۰۰۰ \times \frac{۳}{۹۳} = ۲/۷۰۰/۰۰۰ \quad \text{ریال} \quad \text{سود سهام سهامداران بی نام}$$

$$\times \text{مالیات سود سهامداران بی نام ریال} = ۴۴۰/۰۰۰ = \text{نرخ ماده ۱۳۱ اصلاحی}$$

$$۲/۷۰۰/۰۰۰$$

$$۸۳/۷۰۰/۰۰۰ \times \frac{۹۰}{۹۳} = ۸۱/۰۰۰/۰۰۰ \quad \text{ریال} \quad \text{سود سهامداران با نام}$$

$$۳۰/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۹۰}{۹۳} = ۲۷/۰۰۰/۰۰۰ \quad \text{ریال} \quad \text{اندوخته سهم سهامداران با نام}$$

۱۰٪ مالیات شرکت سهم اندوخته که جنبه محاسباتی دارد

$$۲۷/۰۰۰/۰۰۰ \times ۱۰\% = ۲/۷۰۰/۰۰۰ \quad \text{ریال}$$

اندوخته متعلق به سهامداران با نام پس از کسر ۱۰٪

$$۲۷/۰۰۰/۰۰۰ - ۲/۷۰۰/۰۰۰ = ۲۴/۳۰۰/۰۰۰ \quad \text{ریال}$$

مالیات شرکت

$$۲۴/۳۰۰/۰۰۰ : ۹۰ = ۲۷۰/۰۰۰ \quad \text{ریال} \quad \text{اندوخته متعلق به هر سهامدار با نام}$$

مالیات اندوخته متعلق به سهامداران با نام

$$۲۷۰/۰۰۰ \times \text{نرخ ماده ۱۳۱ اصلاحی} = ۲/۹۱۶/۰۰۰$$

سود تقسیم شده و تقسیم نشده سهامداران با نام

$$۸۱/۰۰۰/۰۰۰ - ۲۴/۳۰۰/۰۰۰ = ۵۶/۷۰۰/۰۰۰$$

مالیات سهامداران با نام

$$۵۶/۷۰۰/۰۰۰ \times ۹۰ \times \text{نرخ ماده ۱۳۱ اصلاحی} = ۶۸۰/۴۰۰$$

$$(۷۰۰/۰۰۰ + ۹/۳۰۰/۰۰۰) + (۹۴۰/۰۰۰ + ۲۶۴/۰۰۰) + (۴۴۰/۰۰۰ + ۳۲/۹۱۶/۰۰۰ + ۶/۸۰۴۰۰)$$

$$= ۲۱/۳۶۴/۰۰۰$$

ریال جمع مالیات

یادآوری:

چنانچه مودی از تسلیم اظهارنامه، ترازنامه و حساب سود و زیان خودداری و لکن قبل از قطعیت مالیات، طبق مقررات قانونی، مصوبه مجمع و فهرست موضوع اصلاحیه قسمت ب جزء یک بند "د" ماده ۱۰۵ قانون را بحوزه مالیاتی ذیربط تسلیم نماید، در اینصورت علاوه بر محاسبه و مطالبه مالیات بشرح بالا، جریمه‌ای معادل یک درصد درآمد مشمول مالیات شرکت نیز مطالبه خواهد شد.

ب) در فرض بالا اگر مصوبه مجمع عمومی راجع به تصویب ترازنامه و حساب

سودوزیان و فهرست هویت و نشانی سهامداران طبق مقررات و در موعد مقرر تسلیم نشده باشد، مالیات سهامداران (باستثناء سهم دولت) ۱۰٪ و مالیات بقیه درآمد مشمول مالیات چنین است:

سود سهم سهامداران بانام و بی نام ریال $۹۳/۰۰۰/۰۰۰ \times ۹۳\% = ۹۳/۰۰۰/۰۰۰$
 ۱۰٪ مالیات شرکت سهم بانام و بی نام ریال $۹۳/۰۰۰/۰۰۰ \times ۱۰\% = ۹۳/۰۰۰/۰۰۰$
 سود سهم سهامداران با نام و بی نام پس از کسر ۱۰٪ مالیات
 ریال $۹۳/۰۰۰/۰۰۰ - ۹۳/۰۰۰/۰۰۰ = ۸۳/۷۰۰/۰۰۰$
 مالیات سود سهامداران به استثناء سهم دولت

ریال $۳۷/۰۱۵/۰۰۰ =$ نرخ ماده ۱۳۱ اصلاحی $\times ۸۳/۷۰۰/۰۰۰$
 مالیات سود سهم سهامداران بی نام $۵۴۰/۰۰۰ =$ نرخ ماده ۱۳۱ قانون $\times ۲/۷۰۰/۰۰۰$
 سود سهم هر سهامدار با نام ریال $۹۰ =$ نفر $\times \frac{۹}{۹۳} \times ۸۳/۷۰۰/۰۰۰$
 مالیات سود سهام سهامداران با نام
 ریال $۱۲/۲۴۰/۰۰۰ = ۹۰$ نفر $\times$ نرخ ماده ۱۳۱ قانون $۱۳۶۶ \times ۹۰/۰۰۰$
 جمع مالیات

$(۳۶۴/۰۰۰ + ۱/۲۶۴/۰۰۰) + ۹/۳۰۰/۰۰۰ + (۵۴۰/۰۰۰ + ۱۲/۲۴۰/۰۰۰)$
 ریال $۲۳/۷۰۸/۰۰۰ =$

ث (فرض میکنیم شرکت سهامی "ب" با سرمایه $۲۷/۰۰۰/۰۰۰$ ریال و نیز پذیرفته شده در بورس با ۱۱۰ نفر سهامدار که تعداد سهم آنها جملگی مساوی است در سال ۱۳۷۱ مبلغ $۸/۰۰۰/۰۰۰$ ریال سود ابرازی داشته باشد. ضمناً $۲/۰۰۰/۰۰۰$ ریال این سود اندوخته و $۳/۰۰۰/۰۰۰$ ریال آن تقسیم نشده باقی بماند. چنانچه سود مشمول مالیات معادل $۱۰/۰۰۰/۰۰۰$ ریال باشد و شرکت ضمامم مربوط به اظهارنامه را در موعد مقرر تسلیم نموده باشد، محاسبه مالیات بشرح زیر خواهد بود.

اولاً چون شرکت شرایط مقرر در ماده ۱۴۳ قانون را دارا میباشد، در اینصورت از پرداخت ده درصد مالیات شرکت موضوع بند "د" ماده ۱۰۵ قانون معاف خواهد بود.
 ثانیاً چون شرایط مقرر در متن الحاقی به آخر ماده ۱۴۳ قانون را نیز دارا میباشد در اینصورت محاسبه مالیات چنین خواهد بود.

معافیت متعلق به سود تقسیم شده ریال $۴۵۰/۰۰۰ = ۳/۰۰۰/۰۰۰ \times ۱۵\%$
 بقیه درآمد مشمول مالیات ریال $۹/۵۵۰/۰۰۰ = ۴۵۰/۰۰۰ - ۱۰/۰۰۰/۰۰۰$
 اندوخته سهم هر سهامدار ریال $۱۸/۱۸۲ = ۱۱۰$ نفر $\times ۲/۰۰۰/۰۰۰$
 مالیات اندوخته سهامداران
 ریال $۲۴۰/۰۲۰ = ۱۱۰$ نفر $\times ۲/۱۸۲ =$ نرخ ماده ۱۳۱ اصلاحی $\times ۱۸/۱۸۲$

$$\text{سود مشمول مالیات پس از کسر اندوخته} = ۷/۵۵۰/۰۰۰ = ۲/۰۰۰/۰۰۰ -$$

$$۹/۵۵۰/۰۰۰$$

$$\text{مالیات سود هر سهامدار ریال} = ۸/۲۳۶ = \text{نرخ ماده ۱۳۱ اصلاحی} \times ۱۱۰ \text{ نفر:}$$

$$۷/۵۵۰/۰۰۰$$

مالیات سهامداران بابت سود تقسیم شده و نشده

$$\text{ریال} = ۹۰۵/۹۶۰ = ۱۱۰ \text{ نفر} \times ۸/۲۳۶$$

$$\text{جمع مالیات} = ۲۴۰/۰۲۰ + ۹۰۵/۹۶۰ = ۱۱۵/۹۸۰$$

مثال نمونه ۲:

۱ - شرکت X با سرمایه‌ای معادل $۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰$ ریال منقسم به یک میلیون سهم یک‌هزار ریالی در سال مالی مختوم به $۷۱/۱۲/۲۹$ مبلغ $۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰$ ریال سود ابراز کرده. بر اساس تصمیم مجمع مبلغ $۵۰/۰۰۰/۰۰۰$ ریال بعنوان اندوخته قانونی در نظر گرفته شده است.

۲ - مبلغ $۴۵۰/۰۰۰/۰۰۰$ ریال بعنوان اندوخته احتیاطی در نظر گرفته شده است.

۳ - مبلغ $۳۰۰/۰۰۰/۰۰۰$ ریال بعنوان سود ناخالص بین سهامداران تقسیم میگردد.

۴ - مابقی سود نیز به عنوان سود تقسیم نشده باقی میماند.

تبصره - میزان مالکیت شرکت عبارتست از ۵۰ درصد متعلق به سازمان صنایع ملی ایران (دولتی)، ۱۰ درصد متعلق به سهام اصالتی سازمان گسترش مالکیت، ۸ درصد متعلق به شرکت سرمایه‌گذاری ملی ایران و ۳۲ درصد بقیه متعلق به ۸ نفر سهامدار دیگر میباشد.

توضیحات

بر اساس بند "ج" از ماده ۲۸ لایحه اصلاحیه قانون مالیاتهای مستقیم مصوب $۷۱/۲/۲۶$ مجلس شورای اسلامی نسبت به اندوخته سهم صاحبان سهام با نام و شرکای ضامن و یا اعضای شرکتهای تعاونی به نسبت سهم هر یک آنها به نرخ ماده ۱۳۱ و نسبت به بقیه درآمد مشمول مالیات سهم صاحبان سهام بانام و شرکای ضامن یا اعضاء میزان سهم آنان در تاریخ تصویب صورتهای مالی توسط مجمع عمومی میباشد. عدم تسلیم مصوبه مجمع عمومی راجع به تصویب ترازنامه و حساب و سود و زیان و تقسیم سود و نیز عدم تسلیم فهرست هویت و نشانی شرکاء و سهامداران و اعضاء و میزان سهام و یا سهم الشرکه آنها حسب مورد همراه اظهارنامه و ترازنامه احتساب سود و زیان موجب احتساب مالیات کلاً بنرخ ماده ۱۳۱ این قانون خواهد بود. چنانچه قبل از قطعیت مالیات طبق مقررات این قانون مصوبه و فهرست مذکور به حوزه مالیاتی ذیربط تسلیم گردد مالیات هر یک از صاحبان سهام و شرکاء ضامن یا اعضاء طبق

مقررات مربوط محاسبه و در این صورت جریمه‌ای معادل یک درصد درآمد مشمول مالیات شرکت وصول خواهد شد. با توضیح مراتب فوق نحوه محاسبه مسئله فوق بشرح زیر می‌باشد.

۱ - ۱۰٪ مالیات شرکت موضوع بند الف ماده ۲۸ لایحه اصلاحیه قانون مالیاتهای

مستقیم

$$۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰$$

$$۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ \times ۱۰\% = ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰$$

۳. ٪ سهم شهرداری موضوع تبصره ۵۰ برنامه اول توسعه اقتصادی و اجتماعی

و فرهنگی کشور

$$۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ \times ۳\% = ۳۰/۰۰۰/۰۰۰$$

$$۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ - ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ = ۹۰۰/۰۰۰/۰۰۰$$

سود قابل تقسیم

$$\frac{۵۰,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰} = ۱,۰۰۰,۰۰۰$$

اندوخته ناخالص قانونی برای یک سهم

$$۵۰ \times ۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۵۰,۰۰۰,۰۰۰$$

اندوخته قانون سهم سازمان صنایع ملی ایران

$$۵۰ \times ۱۰۰/۰۰۰ = ۵,۰۰۰/۰۰۰$$

اندوخته قانونی سهم سازمان گسترش مالکیت

$$۵۰ \times ۸۰/۰۰۰ = ۴,۰۰۰/۰۰۰$$

اندوخته قانونی سهم شرکت سرمایه‌گذاری ملی ایران

$$۵۰ \times ۳۲۰/۰۰۰ = ۱۶,۰۰۰/۰۰۰$$

اندوخته قانونی سهم سایر سهامداران

$$۱۶,۰۰۰/۰۰۰ : ۸ = ۲,۰۰۰/۰۰۰$$

اندوخته قانونی سهم هر یک از سایر سهامداران

مالیات اندوخته قانونی سهم سازمان صنایع ملی

$$۲۵/۰۰۰/۰۰۰ \text{ بنرخ ماده } ۱۳۱ \text{ } ۸۱/۹۱۵/۰۰۰$$

۴- مالیات اندوخته قانونی سهم سازمان گسترش

$$۵/۰۰۰/۰۰۰ \text{ بنرخ ماده } ۱۳۱ \text{ } ۱/۱۱۵/۰۰۰$$

۵- مالیات اندوخته قانونی سهم سرمایه‌گذاری ملی ایران

$$۴/۰۰۰/۰۰۰ \text{ بنرخ ماده } ۱۳۱ \text{ } ۷۶۵/۰۰۰$$

۶- مالیات اندوخته قانونی سهم سایر سهامداران

$$۲/۰۰۰/۰۰۰ \text{ بنرخ ماده } ۱۳۱ \text{ } ۳۰۰/۰۰۰ \times ۸ = ۲,۴۰۰/۰۰۰$$

اندوخته ناخالص احتیاطی برای هر سهم

$$\frac{۴۵,۰۰۰,۰۰۰}{۴۵} = ۱,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۴۵ \times ۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۴۵,۰۰۰,۰۰۰$$

اندوخته احتیاطی سهم سازمان

اندوخته احتیاطی سهم سازمان گسترش مالکیت واحدهای تولیدی

$$۴۵ \times ۱۰۰/۰۰۰ = ۴,۵۰۰/۰۰۰$$

اندوخته احتیاطی سهم سرمایه‌گذاری ملی ایران

$$۴۵ \times ۸۰/۰۰۰ = ۳,۶۰۰/۰۰۰$$

اندوخته احتیاطی سهم هر یک از سایر سهامداران

$$۱۴۴/۰۰۰/۰۰۰ : ۸ = ۱۸/۰۰۰/۰۰۰$$

کل اندوخته ها سهم سازمان $۲۲۵/۰۰۰/۰۰۰ + ۲۵/۰۰۰/۰۰۰ = ۲۵۰/۰۰۰/۰۰۰$

مالیات کل اندوخته های سهم سازمان $۱۲۳/۱۶۵/۰۰۰$

$$۲۵۰/۰۰۰/۰۰۰$$

مالیات اندوخته احتیاطی سهم سازمان

$$۱۲۳/۱۶۵/۰۰۰ - ۸/۹۱۵/۰۰۰ = ۱۱۴/۲۵۰/۰۰۰$$

کل اندوخته ها سهم سازمان گسترش مالکیت

$$۴۵/۰۰۰/۰۰۰ + ۵/۰۰۰/۰۰۰ = ۵۰/۰۰۰/۰۰۰$$

مالیات کل اندوخته های احتیاطی سهم سازمان گسترش مالکیت

$$۵۰/۰۰۰/۰۰۰ - ۲۰/۱۶۵/۰۰۰ = ۳۰/۱۶۵/۰۰۰$$

۸ - مالیات اندوخته احتیاطی سهم سازمان گسترش مالکیت

$$۲۰/۱۶۵/۰۰۰ - ۱/۱۱۵/۰۰۰ = ۱۹/۰۵۰/۰۰۰$$

کل اندوخته ها سهم سرمایه گذاری ملی ایران

$$۳۶/۰۰۰/۰۰۰ + ۴/۰۰۰/۰۰۰ = ۴۰/۰۰۰/۰۰۰$$

مالیات کل اندوخته های سهم سرمایه گذاری ملی ایران

$$۴۰/۰۰۰/۰۰۰ - ۱۵/۶۶۵/۰۰۰ = ۲۵/۳۳۵/۰۰۰$$

۹ - مالیات اندوخته احتیاطی سهم سرمایه گذاری ملی ایران

$$۱۵/۶۶۵/۰۰۰ - ۷۶۵/۰۰۰ = ۱۴/۹۰۰/۰۰۰$$

کل اندوخته های سهم هر یک از سایر سهامداران

$$۱۸/۰۰۰/۰۰۰ + ۲/۰۰۰/۰۰۰ = ۲۰/۰۰۰/۰۰۰$$

مالیات اندوخته ها سهم هر یک از سایر سهامداران

$$۲۰/۰۰۰/۰۰۰ - ۶/۹۱۵/۰۰۰ = ۱۴/۰۸۵/۰۰۰$$

مالیات اندوخته احتیاطی سهم سایر سهامداران

$$۶/۹۱۵/۰۰۰ - ۳۰۰/۰۰۰ = ۶۶۵/۰۰۰$$

۱۰ - مالیات اندوخته احتیاطی سهم سایر سهامداران

$$۶/۶۱۵/۰۰۰ \times ۸ = ۵۲/۹۲۰/۰۰۰$$

$$\frac{۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰}{۳۰۰} = ۱,۰۰۰,۰۰۰$$

سود هر سهم بطور ناخالص

$$\frac{۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰}{۳۰۰} = ۱,۰۰۰,۰۰۰$$

سود تقسیم شده سهم سازمان

سود تقسیم شده سهم سازمان گسترش مالکیت واحدهای تولیدی

$$۳۰۰ \times ۱۰۰/۰۰۰ = ۳۰/۰۰۰/۰۰۰$$

سود تقسیم شده سهم شرکت سرمایه گذاری ملی ایران

$$300 \times 80 / 1000 = 24 / 1000 / 1000$$

سود تقسیم شده سهم سایر سهامداران

$$300 \times 320 / 1000 = 96 / 1000 / 1000$$

سود تقسیم شده سهم هر یک از سایر سهامداران

$$96 / 1000 / 1000 : 8 = 12 / 1000 / 1000$$

۱۱ - مالیات سود سهم شرکت سهامی ایران

$$150 / 1000 / 1000 \quad \underline{\text{بنرخ ماده ۱۳۱}} \quad 71 / 165 / 1000$$

۱۲ - مالیات سود سهم شرکت سهامی ایران

$$30 / 1000 / 1000 \quad \underline{\text{بنرخ ماده ۱۳۱}} \quad 11 / 165 / 1000$$

۱۳ - مالیات سود سهم شرکت سرمایه گذاری ملی

$$24 / 1000 / 1000 \quad \underline{\text{بنرخ ماده ۱۳۱}} \quad 8 / 515 / 1000$$

۱۴ - مالیات سود سهم شرکت سهامی ایران

$$12 / 1000 / 1000 \quad \underline{\text{بنرخ ماده ۱۳۱}} \quad 3 / 715 / 1000 \times 8 = 29 / 720 / 1000$$

سود تقسیم نشده

$$900 / 1000 / 1000 - (50 / 1000 / 1000 + 450 / 1000 / 1000 + 300 / 1000 / 1000) = 100 / 1000 / 1000$$

کل سود تقسیم نشده و تقسیم شده

$$900 / 1000 / 1000 - 500 / 1000 / 1000 = 400 / 1000 / 1000$$

$$\frac{400 \times 1000}{1000} = 400$$

سود تقسیم نشده و تقسیم شده برای یک سهم

$$400 \times 500 / 1000 = 200 / 1000 / 1000$$

سود تقسیم شده و نشده سهم سازمان

$$400 \times 100 / 1000 = 40 / 1000 / 1000$$

سود تقسیم شده و نشده سهم سازمان گسترش

سود تقسیم شده و نشده سهم سرمایه گذاری ملی ایران

$$400 \times 80 / 1000 = 32 / 1000 / 1000$$

سود تقسیم شده و نشده سهم سایر سهامداران

$$400 \times 320 / 1000 = 128 / 1000 / 1000$$

سود تقسیم شده و نشده سهم هر یک از سایر سهامداران

$$128 / 1000 / 1000 : 8 = 16 / 1000 / 1000$$

مالیات سود تقسیم شده و نشده سازمان

$$200 / 1000 / 1000 \quad \underline{\text{بنرخ ماده ۱۳۱}} \quad 97 / 165 / 1000$$

۱۵ - مالیات سود تقسیم نشده سهم سازمان

$$97 / 165 / 1000 - 71 / 265 / 1000 = 26 / 1000 / 1000$$

مالیات سود تقسیم شده و نشده سازمان گسترش مالکیت

$$40 / 1000 / 1000 \quad \underline{\text{بنرخ ماده ۱۳۱}} \quad 13 / 415 / 1000$$

۱۶ - مالیات سود تقسیم نشده سهم سازمان گسترش مالکیت

$$۱۳/۴۱۵/۰۰۰ - ۱۱/۱۶۵/۰۰۰ = ۲/۲۵۰/۰۰۰$$

مالیات سود تقسیم نشده سهم شرکت سرمایه گذاری ملی ایران

$$۱۲/۰۶۵/۰۰۰ - ۸/۵۱۵/۰۰۰ = ۳/۵۵۰/۰۰۰$$

مالیات سود تقسیم شده و نشده سهم هر یک از سهامداران

$$۱۶/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۵/۳۱۵/۰۰۰}{۱۳۱} = ۵/۳۱۵/۰۰۰$$

مالیات سود تقسیم نشده سهم هر یک از سهامداران

$$۵/۳۱۵/۰۰۰ - ۳/۷۱۵/۰۰۰ = ۱/۶۰۰/۰۰۰$$

۱۸ - مالیات سود تقسیم نشده سهم سایر سهامداران

$$۱/۶۰۰/۰۰۰ \times ۸ = ۱۲/۸۰۰/۰۰۰$$

تذکر: این مثال از اطلاعیه مالیاتی معاونت اداری و مالی سازمان صنایع ملی ایران نقل

شده است

مسئله نمونه ۳:

شرکت شیرین دارو مالیات عملکرد سال ۱۳۷۱ خود را همراه اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر مبلغ ۲۰۳/۳۵۰/۷۳۶ ریال محاسبه و پرداخت نموده است. حوزه مالیاتی ذریبط در تاریخ ۱۳۷۳/۵/۲۴ با برگشت برخی از هزینه‌های شرکت درآمد مشمول مالیات آنرا برای دوره مالی منتهی به ۱۳۷۱/۱۲/۲۹ معادل ۱۵۰۰ میلیون ریال برآورد که مورد قبول شرکت نیز واقع نشده و پس از طی مراحل کمیسیون بدوی و تجدید نظر سرانجام کمیسیون تجدید نظر محاسبه مالیات را ب‌مأخذ یک میلیارد ریال تأیید و این امر مورد قبول شرکت نیز واقع شده است و در تاریخ ۷۳/۱۰/۲۵ نسبت پرداخت مابقی مالیات اقدام نموده است. در صورتیکه ترکیب سهام شرکت بشرح ذیل و براساس مصوبه مجمع کل سود نیز بین سهامداران تقسیم شده باشد مالیات شرکت و مالیات سهامداران را محاسبه نماید.

سازمان تأمین اجتماعی (نهاد عمومی غیر دولتی) ۱۴۷۰۰ سهم با نام

شرکت سرمایه گذاری تأمین اجتماعی (خصوصی) ۱۰۰۴۵ سهم با نام

شرکت سهامی عام دارو پخش (خصوصی) ۱۳۵۰ سهم با نام

چهار نفر اشخاص حقیقی هر کدام دارای ۹۷۵ سهم با نام

پنج نفر اعضای هیأت مدیره هر کدام دارای یک سهم با نام ۵ سهم با نام

۱ - ۱۰٪ مالیات شرکت $۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ \times ۱۰ = ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰$

۲ - ۳٪ عوارض شهرداری $۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ \times ۳ = ۳۰/۰۰۰/۰۰۰$

۳ - سهم اتاق بازرگانی $۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۳}{۱۰۰۰} = ۳/۰۰۰/۰۰۰$

درآمد مشمول مالیات $۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ - ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ = ۹۰۰/۰۰۰/۰۰۰$

- سود تخصیصی به هر سهم $۳۰/۰۰۰ = ۳۰/۰۰۰ : ۹۰۰/۰۰۰/۰۰۰$
- ۴ - مالیات سهام سازمان تأمین اجتماعی $۳۰/۰۰۰ \times ۱۴۷۰۰ = ۴۴۱/۰۰۰/۰۰۰$ نرخ ماده ۱۳۱
- ۵ - مالیات سهم شرکت سرمایه گذاری $۳۰/۰۰۰ \times ۱۰۰۴۵ = ۳۰۱/۳۵۰/۰۰۰$ نرخ ماده ۱۳۱
- ۶ - مالیات سهم شرکت دارو پخش $۳۰/۰۰۰ \times ۱۳۵۰ = ۴۰/۵۰۰/۰۰۰$ نرخ ماده ۱۳۱
- ۷ - $۳۰/۰۰۰ \times ۹۷۵ = ۲۹/۲۵۰/۰۰۰$ نرخ ماده ۱۳۱ $۱۰/۸۲۷/۵۰۰ \times ۴ = ۴۳/۳۱۰/۰۰۰$
- ۸ - $۳۰/۰۰۰ \times ۱ = ۳۰/۰۰۰$ نرخ ماده ۱۳۱ $۳/۶۰۰ \times ۵ = ۱۸/۰۰۰$
- کل مالیات شرکت $(۱+۲+۳+۴+۵+۶+۷+۸) = ۵۶۷/۴۱۷/۰۰۰$
- جایزه خوش حسابی موضوع ماده ۱۹۰ ق.م.م $۲۰۳/۳۵۰/۷۳۶ \times \%.۴ = ۸/۱۳۴/۰۲۹$
- $۵۶۷/۴۱۷/۰۰۰ - (۲۰۳/۳۵۰/۷۳۶ + ۸/۱۳۴/۰۲۹) = ۳۵۶/۰۹۴/۲۳۵$
- جریمه تأخیر از $۷۳/۱۰/۲۴$ لغایت $۷۳/۱۰/۲۵$
- $۳۵۶/۰۹۴/۲۳۵ \times \%.۲/۵ \times ۴ = ۳۵/۶۰۹/۴۲۳$
- مالیات متعلقه شرکت که در $۷۳/۱۰/۲۵$ واریز شده است
- $۳۵۶/۰۹۴/۲۳۵ + (۳۵/۶۰۹/۴۲۳ - ۸/۱۳۴/۰۲۹) = ۳۸۳/۵۶۹/۶۲۹$

تمرینات فصل سیزدهم:

- ۱ - ترکیب سهام شرکت فواد بشرح ذیل می باشد.
- ۱۰ درصد شرکت سرمایه گذاری ملی ایران، ۴۰٪ متعلق به دو شرکت دولتی بطور

مساوی

- ۵٪ شرکت خصوصی فرزانه و ۴۵ درصد بطور متساوی بین یکصد نفر
- سود ابرازی شرکت برای دوره عملکرد و منتهی به $۷۱/۱۲/۲۹$ عبارتند از:
سود فعالیتهای تولیدی	$۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰$ ریال
سود فعالیتهای کشاورزی	$۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰$ ریال
سود فعالیتهای تجاری	$۳۰/۰۰۰/۰۰۰$ ریال
درآمد مشمول مالیات اجاره املاک	$۳۰/۰۰۰/۰۰۰$ ریال
- درآمد فروش املاک که مانده دفتری آن ۵۰ میلیون ریال بوده و بهای فروش معادل ۵۰۰ میلیون ریال اما ارزش معاملاتی زمان فروش املاک مزبور ۸۰ میلیون ریال اعلام شده است چنانچه باستناد مصوبات مجمع از کل سود شرکت ۲۰ درصد بابت اندوخته های قانونی و احتیاطی تخصیص یابد و مابقی سود تقسیم گردد مطلوبست محاسبه مالیات شرکت و مالیات

متعلقه سهامداران.

۲ - ترکیب سهام شرکت حسین شامل ۶۰ درصد شرکت سرمایه‌گذاری خاطره و ۴۰ درصد دیگر متعلق بیک گروه ده نفری بخش خصوصی بطور متساوی سایر اطلاعات مستخرجه از صورت‌های مالی دوره عملکرد به ۱۳۷۱/۱۲/۲۹ بشرح ذیل می‌باشد.

سود ابرازی یکصد میلیون ریال که باستناد مصوبات مجمع عمومی عادی سالیانه مورخ ۷۲/۳/۲۲ پس از کسر ده درصد مالیات شرکت تصمیمات ذیل اتخاذ شده است:

۲۰ درصد سود ابرازی جهت اندوخته احتیاطی

۵ درصد سود ابرازی جهت اندوخته قانونی

۵۰ درصد سود ابرازی بابت اندوخته طرح توسعه که مجوز آن از مراجع ذیصلاح در سال

۱۳۷۱ اخذ گردیده است

۲۵ درصد سود تقسیم شده بین سهامداران

مطلوبست مالیات عملکرد شرکت و سهامداران

۳ - اطلاعات ذیل از صورت‌های مالی شرکت نوشین برای دوره عملکرد منتهی به ۷۲/۱۲/۲۹ استخراج شده است:

۱ - زیان عملکرد سال ۱۳۷۱ معادل ۲۰۰ میلیون ریال که حوزه مالیاتی مبلغ ۵۰ میلیون ریال از هزینه‌های سال ۱۳۷۱ را برگشت و باقیمانده را بعنوان زیان عملکرد پذیرفته است.

۲ - سود ابرازی شرکت در سال ۷۲ معادل ۳۰۰ میلیون ریال و فعالیت‌های شرکت تولیدی است.

۳ - در صورتیکه صد درصد سهام شرکت نوشین متعلق به شرکت سرمایه‌گذار حسین "خصوصی" باشد مطلوبست محاسبه مالیات عملکرد شرکت نوشین

۴ - نصف سرمایه یک شرکت با مسئولیت محدود که تعداد شرکاء آن ده نفر می‌باشد بطور مساوی بین دو نفر و مابقی بطور مساوی به ۸ نفر دیگر اختصاص یافته است. چنانچه سود ابرازی شرکت برای دوره عملکرد منتهی به ۷۲/۱۲/۲۹ معادل ۱۵۰ میلیون ریال باشد و باستناد مصوبه مجمع عمومی عادی سالیانه مقرر باشد کل سود پس از کسر مالیات شرکت تقسیم گردد مالیات عملکرد شرکت را محاسبه نمایند.

۵ - سرمایه یک شرکت سهامی متشکل از ۲۰ درصد سهام بی‌نام و ۸۰ درصد سهام با نام می‌باشد ترکیب سهام با نام شامل ۲۰ درصد شرکت الف، ۲۵ درصد آقای کریمی و مابقی بطور متساوی به یکصد نفر تعلق دارد. عملکرد سال ۱۳۷۱ شرکت مزبور دارای درآمدهای ذیل بوده است:

۶۰۰/۰۰۰/۰۰۰

سود حاصل از فعالیت تولیدی (غیر معاف)

۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰	سود دریافتی بابت سپرده گذاری در بانکها
۳۵۰/۰۰۰/۰۰۰	سود حاصل از فعالیت تولیدی (معاف)
۸۰/۰۰۰/۰۰۰	اجاره دریافتی از یک شرکت دولتی
۳۰۰/۰۰۰/۰۰۰	دریافتی بابت قرارداد پیمانکاری دست اول منعقد شده در سال ۱۳۷۱
۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰	دریافتی بابت قرارداد پیمانکاری دست دوم منعقد شده در سال ۱۳۷۱
۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰	سود حاصل از فعالیت کشاورزی
۲۷۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال	در صورتیکه حوزه مالیاتی با برگشت مبلغ ۲۷۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال از هزینه های فعالیت تولیدی (معاف)، دفاتر شرکت و سود ابرازی آنرا پذیرفته باشد مالیات متعلقه شرکت برای دوره عملکرد منتهی به ۷۲/۱۲/۲۹ را محاسبه کنید.
۶۰ درصد	۶۰ - درصد سرمایه یک شرکت سهامی متعلق به شرکت ملی نفت و
۱۳۷۲ شرکت مزبور	مابقی متعلق به شرکت پتروشیمی می باشد. در صورتیکه سود ابرازی سال ۱۳۷۲ شرکت مزبور عبارتند از:
۸۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال	سود فعالیت تولیدی
۳۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال	سود فعالیت های کشاورزی
۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال	سود سپرده های بانکی
	مطلوبست مالیات عملکرد شرکت

فصل چهاردهم

مالیات بردرآمد اتفاقی

مواد ۱۱۹ تا ۱۲۸

ماده ۱۱۹ - درآمد نقدی و یا غیر نقدی که شخص حقیقی یا حقوقی بصورت بلاعوض و یا از طریق معاملات محاباتی و یا بعنوان جایزه یا هر عنوان دیگر از این قبیل تحصیل می نماید مشمول مالیات اتفاقی بنرخ مقرر در ماده ۱۳۱ خواهد بود.

ماده ۱۲۰ - درآمد مشمول مالیات موضوع این فصل عبارتست از صد درصد درآمد حاصله و در صورتیکه غیر نقدی باشد به بهای روز تحقق درآمد طبق مقررات این قانون تقویم میشود مگر در مورد املاکی که در اجرای مفاد ماده ۶۴ این قانون برای آنها ارزش معاملاتی تعیین شده است که در اینصورت ارزش معاملاتی مأخذ محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت.

تبصره: در مورد صلح معوض و هبه معوض باستثنای مواردی که مشمول ماده ۶۳ این قانون می باشد درآمد مشمول موضوع این فصل عبارت خواهد بود از مابه التفاوت ارزش عوضیین که بر اساس مقررات این ماده تعیین میشود نسبت به طرف معامله ای که از آن منتفع شده است.

۱۴.۱ - معافیت های مالیاتی :

باستناد ماده ۱۲۷ (ق.م.م) - موارد زیر مشمول مالیات اتفاقی نخواهد بود.

- ۱۴.۱.۱ - کمکهای نقدی و غیر نقدی بلاعوض سازمانهای خیریه یا عام المنفعه یا وزارتخانه ها یا مؤسسات دولتی و شرکتهای دولتی یا شهرداریها یا نهادهای انقلاب اسلامی به اشخاص حقیقی غیر از مواردیکه مشمول مالیات فصل حقوق است
- ۱۴.۱.۲ - وجوه یا کمکهای مالی اهدائی به خسارت دیدگان جنگ، زلزله، سیل، آتش سوزی و یا حوادث غیر مترقبه دیگر
- ۱۴.۱.۳ - جوایزی که دولت برای تشویق صادرات و تولید و خرید محصولات

کشاورزی پرداخت می نماید.

۱۴.۲ - نحوه رسیدگی به مالیات درآمد اتفاقی

باستناد ماده ۱۲۸ درآمد مشمول مالیات اشخاص حقوقی ناشی از درآمدهای اتفاقی از طریق رسیدگی به دفاتر تشخیص خواهند شد و مالیاتهایی که طبق مقررات این فصل در منبع پرداخت میشود بعنوان پیش پرداخت مالیات آنها منظور خواهد شد.

تمرین فصل ۱۴ : آقای حسین وصیت نموده است کلیه ماترک نامبرده بیک شرکت

خصوصی هبه شود. صورت دارائیهای نامبرده بشرح ذیل است:

موجودی حساب بانکی در ایران ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال

یکدستگاه آپارتمان بمبلغ ۷۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال که ارزش معاملاتی آن

۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال می باشد.

دو دستگاه وسیله نقلیه مجموعاً بمبلغ ۳۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال

مطلوبست مالیات درآمد اتفاقی شرکت مزبور

فصل پانزدهم

مالیات بر جمع درآمدهای ناشی از منابع مختلف

باستناد ماده ۱۲۹ (ق.م.م) اشخاصی حقیقی که در یکسال مالیاتی نسبت به جمع درآمد مشمول مالیات خود از یک یا چند منبع از منابع باب سوم این قانون (درآمد املاک و کشاورزی، حقوق، مشاغل اشخاص حقوقی، درآمد اتفاقی) کمتر از نرخهای مقرر در ماده ۱۳۱ این قانون مالیات پرداخت نموده و یا بیش از یکبار از معافیت موضوع مواد ۸۴ و ۱۰۱ این قانون معافیت‌های حقوق و مشاغل استفاده کرده باشند مکلفند یک اظهارنامه تکمیلی حاوی جمع کل درآمدهای مشمول مالیات مذکور در این ماده را به تفکیک هر یک از منابع و محل تحصیل تنظیم و تا آخر تیرماه سال بعد به حوزه مالیاتی محل سکونت خود تسلیم و نسبت به مجموع درآمد خود مالیات متعلق را با رعایت معافیت مقرر در مواد ۸۴ و ۱۰۱ این قانون طبق نرخهای مذکور در ماده ۱۳۱ این قانون محاسبه و پس از کسر وجوهی که بعنوان مالیات بردرآمد منابع درآمدهای مذکور در اظهارنامه تقدماً یا از طریق ابطال تمبر پرداخت کرده‌اند یا بموجب قانون وسیله اشخاص دیگر از درآمد آنان کسر شده است تأدیه نمایند.

مثال نمونه: آقای بهادر مدیر امور مالی یک شرکت خصوصی می‌باشد. حقوق و مزایای ماهیانه نامبرده شامل ۴۰۰/۰۰۰ ریال پایه حقوق و ۱۲۰/۰۰۰ ریال حق جذب می‌باشد. در سال ۱۳۷۲ مجموعاً با ایشان مبلغ ۳ میلیون ریال بابت اضافه‌کاری و ۲ میلیون ریال بعنوان عیدی و پاداش پرداخت شده است. از طرف دیگر آقای بهادر مشاور مالی شرکت افشین می‌باشد که بابت حق‌المشاوره ماهیانه مبلغ دو‌صد هزار ریال دریافت می‌کند مضافاً بر اینکه در طول سال ۱۳۷۲ ایشان وکالت مالیاتی شرکت خسرو رانیز پذیرفته که از این بابت مبلغ چهار میلیون ریال دریافت کرده است. با توجه باطلاعات فوق کل مالیات متعلقه سال ۱۳۷۲ نامبرده را محاسبه کنید.

$$۴۰۰/۰۰۰ \times ۱۲ = ۴/۸۰۰/۰۰۰$$

کل حقوق سالانه

$$۲۰۰/۰۰۰ \times ۱۲ = ۲/۴۰۰/۰۰۰$$

حق‌المشاوره سالانه

$$۲/۰۰۰/۰۰۰ - ۱۰۰/۰۰۰ = ۱/۹۰۰/۰۰۰$$

عیدی مشمول مالیات

$$۴/۸۰۰/۰۰۰ + ۲/۴۰۰/۰۰۰ + ۳/۰۰۰/۰۰۰ + ۱/۹۰۰/۰۰۰ + ۴/۰۰۰/۰۰۰ = ۱۶/۱۰۰/۰۰۰$$

$$۱۶/۱۰۰/۰۰۰ - ۱/۸۰۰/۰۰۰ = ۱۴/۳۰۰/۰۰۰$$

درآمد مشمول مالیات سالانه

مالیات مجموع درآمد سال ۱۳۷۲ آقای خسرو

$$۱۴/۳۰۰/۰۰۰ \quad \underline{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} \quad ۴/۶۳۵/۰۰۰$$

لازم بیادآوری است که کلیه مالیات‌هایی که طی سال ۱۳۷۲ از آقای بهادر کسر شده باید از

مبلغ فوق کسر و مابقی به حوزه مالیاتی محل سکونت ایشان پرداخت شود.

فصل شانزدهم

هزینه‌های قابل قبول و استهلاکات

هزینه‌های قابل قبول برای تشخیص درآمد مشمول مالیات بشرحی که ضمن مقررات این قانون مقرر می‌گردد عبارتست از هزینه‌هایی که در حدود متعارف متکی به مدارک بوده و منحصرأ مربوط به تحصیل درآمد مؤسسه در دوره مالی مربوط با رعایت حد نصابهای مقرر باشد. هزینه‌هایی که حائز شرایط مذکور و در محاسبه مالیات مورد قبول واقع میشوند عبارتند از:

۱ - قیمت خرید کالاهای فروخته شده و یا قیمت خرید مواد مصرفی در کالا و خدمات فروخته شده

۲ - هزینه‌های استخدامی متناسب با خدمت کارکنان بر اساس مقررات استخدامی مؤسسه

۳ - کرایه محل مؤسسه در صورتیکه اجاری باشد

۴ - اجاره بهای ماشین‌آلات و ادوات مربوط به مؤسسه

۵ - مخارج سوخت، برق، روشنایی، آب، مخابرات و ارتباطات

۶ - وجوه پرداختی بابت انواع بیمه مربوط به عملیات و دارائی مؤسسه

۷ - حق الامتیاز پرداختی و همچنین حقوق و عوارض و مالیات‌هایی که به سبب فعالیت مؤسسه به شهرداریها و وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته بآنها پرداخت میشود (باستثنای مالیات بر درآمد و ملحقات آن و جرائمی که به دولت و شهرداریها پرداخت میشود)

۸ - هزینه‌های تحقیقاتی و آزمایشی و آموزشی مربوط به فعالیت مؤسسه

۹ - هزینه‌های مربوط به میزان خسارت وارده به مؤسسه بشرط تحقق خسارت و مشخص بودن موضوع و میزان خسارت

۱۰ - هزینه‌های فرهنگی، ورزشی و رفاهی کارگران پرداختی بوزارت کار و اموراقتصادی حداکثر معادل ده هزار ریال برای هر کارگر

- ۱۱ - ذخیره مطالبات مشکوک الوصول مشروط بر اینکه مربوط بفعالیت مؤسسه و احتمال غالب برای لاوصول ماندن آن موجود و دردفاتر مؤسسه به حساب مخصوص منظور شده باشد.
- ۱۲ - زیان اشخاص حقیقی یا حقوقی که طبق دفاتر قانونی آنها و با توجه به مقررات احراز شود. این زیان از درآمد سالهای بعد و حداکثر تا میزان یک سوم درآمد مشمول مالیات مذکور در ترازنامه متکی به دفاتر قانونی استهلاک پذیرست
- ۱۳ - هزینه‌های مربوط به حفظ و نگهداری مؤسسه در صورتیکه ملکی باشد
- ۱۴ - هزینه‌های جزئی مربوط به محل مؤسسه که عرفاً بعهدہ مستاجرست در صورتیکه محل مؤسسه اجاری باشد
- ۱۵ - مخارج حمل و نقل
- ۱۶ - هزینه‌های سرویس ایاب و ذهاب، آبدار خانه و انبار داری
- ۱۷ - حق الزحمه‌های پرداختی متناسب با کار انجام شده از قبیل حق العمل، دلالی حق‌الوکاله، حق‌المشاوره، حق حضور، هزینه حسابرسی و خدمات مالی
- ۱۸ - کار مزدی که برای انجام عملیات مؤسسه به بانکها و همچنین مؤسسات اعتباری غیر بانکی پرداخت شده باشد و در مورد بانکها هزینه بانکی پرداختی بابت اخذ وام
- ۱۹ - بهای ملزومات اداری و لوازمی که معمولاً ظرف مدت یکسال از بین می‌روند
- ۲۰ - مخارج تعمیر و نگهداری ماشین‌آلات و لوازم کار و تعویض قطعات یدکی
- ۲۱ - هزینه‌های اکتشاف معادن که منجر به بهره‌برداری نشده باشد
- ۲۲ - هزینه‌های مربوط به حق عضویت و حق اشتراک پرداختی مربوط بفعالیت مؤسسه
- ۲۳ - مطالبات لاوصول بشرط اثبات آن از طرف مؤدی
- ۲۴ - زیان حاصل از تسعیر ارز بر اساس اصول متداول حسابداری
- ۲۵ - ضایعات متعارف تولید
- ۲۶ - ذخیره مربوط به هزینه‌های قابل قبول که به سال مورد رسیدگی ارتباط دارد. در مواردیکه هزینه‌های قطعی قابل قبول سنوات قبل کمتر از ذخیره منظور شده بابت آنها در سال مربوط باشد مابه‌التفاوت قبول خواهد بود.

فصل هفدهم

خلاصه گردش ارسال اظهارنامه مالیاتی

صدور برگ تشخیص و محاسبه مالیات متعلقه

هر مؤدی مالیاتی (اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی) مکلف است پس از تکمیل اظهارنامه مالیاتی مربوطه آنرا طی موعد مقرر در قانون به حوزه مالیاتی ذیصلاح تسلیم و رسید دریافت نماید. حوزه مالیاتی ذیصلاح نیز تکلیف دارد پس از بررسی لازم با لحاظ مدت مقرر در قانون نسبت به صدور برگ تشخیص درآمد مشمول مالیات و محاسبه مالیات متعلقه اقدام نماید. پس از صدور برگ تشخیص مالیاتی یکی از حالات ذیل اتفاق خواهد افتاد.

۱۷.۱- در صورتیکه مؤدی به برگ تشخیص مالیاتی تمکین نماید مالیات مندرج در

برگ تشخیص قطعی خواهد بود (ماده ۲۳۹ ق.م.م)

۱۷.۲- در صورتیکه مؤدی ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ برگ تشخیص به ممیز کل

مراجعه و توافق نماید (که این توافق در پشت ورقه برگ تشخیص امضاء خواهد شد) مالیات قطعی خواهد بود (ماده ۲۳۹ ق.م.م).

۱۷.۳- در صورتیکه مؤدی ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ برگ تشخیص به ممیز کل

مراجعه ننماید و همچنین در صورتیکه ظرف این مدت اعتراض کتبی خود را به حوزه مالیاتی تسلیم نکند باز هم مالیات مندرج در برگ تشخیص قطعی خواهد بود. (ماده ۲۳۹ ق.م.م)

۱۷.۴- در صورتیکه مؤدی ظرف مدت سی روز به ممیز کل مراجعه ولی توافقی

صورت نگیرد و یا اینکه ظرف همین مدت بدون مراجعه به ممیز کل اعتراض خود را تسلیم حوزه مالیاتی نماید مؤدی بعنوان معترض شناخته شده در اینصورت موارد ذیل حائز اهمیت است:

۱۷.۴.۱- پرونده مالیاتی مؤدی به هیات حل اختلاف بدوی ارجاع که رأی هیأت مزبور

قطعی است مگر اینکه مؤدی ظرف مدت سی روز پس از ابلاغ رأی هیات یاد شده با پرداخت ۱۰ درصد مالیات مورد مطالبه مندرج در رأی هیأت (با احتساب مالیات پرداختی قبلی)

اعتراض خود را کتباً به حوزه مالیاتی تسلیم نماید.

۱۷.۴.۲ - با اعتراض مؤدی به رأی هیات حل اختلاف بدوی بشرح مندرج در بند ۱۷/۴/۱ پرونده مالیاتی مؤدی در هیات حل اختلاف تجدید نظر قابل طرح خواهد بود. رأی این هیات قطعی خواهد بود. چنانچه هیات حل اختلاف تجدید نظر درآمد مشمول مالیات هیات بدوی را تأیید کند مؤدی علاوه بر پرداخت مالیات مربوطه معادل ۲ درصد درآمد مورد اختلاف را بعنوان جریمه باید بپردازد.

۱۷.۴.۳ - چنانچه مؤدی به رأی هیات حل اختلاف تجدید نظر هم معترض باشد باید ظرف مدت سی روز از تاریخ ابلاغ رأی هیات تجدید نظر مراتب اعتراض کتبی خود را به شورایعالی مالیاتی اعلام نماید. لازم بیادآوری است که در چنین حالتی مؤدی موظف است برای طرح شکایت خود در شورایعالی مالیاتی معادل مالیات مورد رأی هیات حل اختلاف تجدید نظر (با احتساب پرداختهای قبلی) وجه نقد یا تضمین بانکی بسپرد و یا وثیقه ملکی معرفی کند یا ضامن معتبر که اعتبار ضامن مورد قبول ممیز کل مالیاتی باشد معرفی نماید که در اینحالت رأی هیات تجدید نظر تا صدور رأی شورایعالی مالیاتی موقوف الاجرا می ماند (ماده ۲۵۹ ق.م.ق)

انواع اظهارنامه‌های مالیاتی و مواعد قانونی تسلیم آنها

نام اظهارنامه	موعد تسلیم
اظهارنامه مالیات سالانه املاک اظهار نامه مالیات مستغلات	تا آخر اردیبهشت سال بعد
مسکونی خالی اظهارنامه مالیات برای اراضی بایر اظهارنامه مالیات بر ارث	تا آخر اردیبهشت سال بعد تا آخر اردیبهشت سال بعد ظرف مدت ششماه از تاریخ فوت متوفی
اظهارنامه انتقال منافع مال اظهارنامه مالیات بردرآمد املاک اظهار نامه حق واگذاری محل اظهارنامه مالیات بردرآمد مشاغل اظهارنامه مالیات بردرآمد	تا آخر اردیبهشت ماه سال بعد تا آخر تیر ماه سال بعد تا سی روز پس از انجام معامله تا آخر تیرماه سال بعد
اشخاص حقوقی اظهار نامه مالیات بر درآمد اتفاق	تا آخر تیر ماه سال بعد ۲۰ روز از تاریخ تحصیل درآمد یا تعلق منافع
اظهارنامه مالیات بر جمع درآمد	تا آخر تیر ماه سال بعد

نکته قابل توجه اینکه حوزه مالیاتی مربوطه در صورت تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر قانونی توسط مؤدی باستناد ماده ۱۵۶ (ق.م.م) ظرف مدت یکسال از تاریخ انقضای مهلت مقرر برای تسلیم اظهارنامه، باید رسیدگی لازم را بعمل آورد و در صورتیکه ظرف مدت مذکور برگ تشخیص درآمد صادر ننماید و یا تا سه ماه پس از انقضای یکسال فوق الذکر برگ تشخیص درآمد مذکور را به مؤدی ابلاغ نکند اظهار نامه مؤدی قطعی تلقی میشود همچنین بموجب ماده ۱۵۷ (ق.م.م) مدت مندرج در ماده ۱۵۶ برای مؤدیانی که در موعد مقرر از تسلیم اظهارنامه منبع درآمد خودداری و یا اصولاً طبق مقررات این قانون مکلف به تسلیم اظهارنامه در سر رسید پرداخت مالیات نیستند مرور زمان مالیاتی سه سال از تاریخ سر رسید پرداخت مالیات می باشد و پس از گذشتن سه سال مذکور مالیات متعلق قابل مطالبه نخواهد بود مگر اینکه ظرف این مدت درآمد مؤدی تعیین و برگ تشخیص مالیات صادر و حداکثر ظرف سه ماه پس از انقضای سه سال مذکور برگ تشخیص صادره به مؤدی ابلاغ شود.

۱۷.۶ - تشریفات مالیاتی

۱۷.۶.۱ - معادل ۴ درصد از مالیاتهای پرداختی مؤدی تا سر رسید مقرر بعنوان جایزه خوش حسابی از مالیات متعلقه کسر خواهد شد (ماده ۱۹۰ ق.م.م.)

۱۷.۶.۲ - چنانچه مؤدیان مالیاتی که مکلف به نگاهداری دفاتر قانونی هستند سه سال متوالی ترازنامه و حساب سود و زیان و دفاتر و مدارک آنها مورد قبول حوزه مالیاتی قرار گیرد و مالیات هر سال خود را در سال تسلیم اظهارنامه و بدون مراجعه به هیاتهای حل اختلاف مالیاتی پرداخت نموده باشند علاوه بر بند یک معادل ۵ درصد اصل مالیات سه سال متوالی را بعنوان جایزه دریافت خواهند داشت که این جایزه از مالیات معاف است (ماده ۱۸۹ ق.م.م.).

۱۷.۶.۳ - در صورت تمکین به برگ تشخیص مالیاتی و توافق با ممیز کل از ۸۰ درصد جرائم متعلقه معاف خواهند بود (تبصره یک ماده ۱۹۰)

۱۷.۶.۴ - در صورت تمکین به رأی هیأت حل اختلاف قبل از صدور برگ اجرائیه ۴۰ درصد جرائم متعلقه بخشیده میشود (تبصره ۲ ماده ۱۹۰ ق.م.م.).

۱۷.۳ جرائم مالیاتی

۱۷.۷.۱ - عدم رعایت آئین نامه تحریر و تنظیم دفاتر قانونی موجب تعلق جریمه ای معادل ۱۰ درصد مالیات متعلقه که حداکثر آن یکصد هزار ریال خواهد بود (تبصره ۱ ماده ۹۵ ق.م.م.).

۱۷.۷.۲ - تأخیر در تسلیم صورت صاحبان سهام بانام یا شرکاء ضامن (قبل از قطعیت مالیات) موجب تعلق جریمه ای معادل یک درصد درآمد مشمول مالیات خواهد شد.

(تبصره ب بند د ماده ۱۰۵ ق.م.م.)

۱۷.۷.۳ - تأخیر در تسلیم صورت صاحبان سهام بانام یا شرکاء ضامن (قبل از صدور برگ تشخیص) موجب احتساب مالیات طبق بند د ماده ۱۰۵ خواهد شد (تبصره ماده ۱۱۸ ق.م.م.)

۱۷.۷.۴ - عدم تسلیم اظهارنامه موضوع ماده ۱۱۴ توسط آخرین مدیران شرکت باعث خواهد شد که مدیران متضامناً مسئول پرداخت مالیات شرکت شوند (تبصره ماده ۱۱۸ ق.م.م.)

۱۷.۷.۵ - تخلف شرکتهای تعاونی مصرف و مسکن مؤسسات باعث لغو معافیت آنان خواهد شد (تبصره ماده ۱۹۳)

۱۷.۷.۶ - عدم احراز شرایط مقرر در مورد ایجاد ذخیره توسعه تکمیل باعث تعلق جریمه ای معادل ۲۰ درصد مالیات متعلقه اضافه بر مالیات متعلقه خواهد شد (تبصره ذیل ماده ۱۳۸ ق.م.م.)

۱۷.۷.۷ - در صورت خودداری از ارائه دفاتر و مدارک و اسناد بدون عذر موجه درآمد مشمول مالیات مؤدی بطریق علی الرأس محاسبه میشود (ماده ۱۸۱ ق.م.م.)

۱۷.۷.۸ - تأخیر در پرداخت مالیات پس از سر رسید مقرر موجب تعلق جریمه ای معادل ۲/۵ درصد مالیات متعلقه بازای هر ماه تأخیر (ماده ۱۹۰ ق.م.م.).

- ۱۷.۷.۹- عدم تسلیم اظهارنامه در موعد مقرر موجب تعلق جریمه‌ای معادل ۵ درصد مالیات متعلقه خواهد شد (ماده ۱۹۲ ق.م.م)
- ۱۷.۷.۱۰- عدم تسلیم تأدیه کنندگان مالیات باعث تعلق جریمه‌ای معادل یک درصد مالیات متعلقه خواهد شد (تبصره ماده ۱۹۲ ق.م.م)
- ۱۷.۷.۱۱- عدم تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان یا عدم ارائه دفاتر موجب تعلق جریمه‌ای معادل ۲۰ درصد مالیات متعلقه برای هر یک از موارد فوق خواهد شد (ماده ۱۹۳ ق.م.م)
- ۱۷.۷.۱۲- رد دفاتر قانونی موجب تعلق جریمه‌ای معادل ۱۰ درصد مالیات متعلقه خواهد شد (ماده ۱۹۳)
- ۱۷.۷.۱۳- در صورتیکه درآمد ابرازی مؤدی با درآمد تشخیصی قطعی شده حوزه مالیاتی بیش از ۱۵ درصد اختلاف داشته باشد علاوه بر تعلق جرائم مالیاتی به مؤدی تا سه سال هیچگونه بخشودگی و تسهیلات دیگر بوی اعطاء نخواهد شد (ماده ۱۹۴ ق.م.م)
- ۱۷.۷.۱۴- جریمه تخلف آخرین مدیران قبل از انحلال از لحاظ تسلیم اظهارنامه مالیاتی موضوع ماده ۱۱۴ معادل ۲ درصد سرمایه پرداخت شده شرکت خواهد بود. (ماده ۱۹۵ ق.م.م)
- ۱۷.۷.۱۵- جریمه تسلیم اظهارنامه مالیاتی خلاف واقع آخرین مدیران موضوع ماده ۱۱۴ معادل یک درصد سرمایه پرداخت شده می‌باشد (ماده ۱۹۵ ق.م.م)
- ۱۷.۷.۱۶- جریمه مدیران تصفیه در صورت تخلف از مقررات مالیاتی معادل ۲۰ درصد مالیات متعلقه خواهد بود (ماده ۱۹۶ ق.م.م)
- ۱۷.۷.۱۷- جریمه عدم تسلیم لیست حقوق معادل ۲ درصد حقوق پرداخت شده می‌باشد (ماده ۱۹۷ ق.م.م)
- ۱۷.۷.۱۸- جریمه عدم تسلیم قراردادهای پیمانکاران ظرف مهلت مقرر معادل یک درصد مبلغ قراردادها خواهد بود (ماده ۱۹۷ ق.م.م)
- ۱۷.۷.۱۹- عدم کسر و ایصال مالیاتهای تکلیفی در موعد مقرر موجب تعلق جریمه‌ای معادل ۲۰ درصد مالیات متعلقه خواهد شد (ماده ۱۹۹ ق.م.م)
- ۱۷.۷.۲۰- وصول مالیات از طریق عملیات اجرائی باعث تعلق جریمه‌ای معادل ۱۰ درصد جمع بدهی و جرائم متعلقه خواهد شد (ماده ۲۱۱ ق.م.م)
- ۱۷.۷.۲۱- در صورت تأیید رأی بدوی توسط هیأت حل اختلاف تجدید نظر به لحاظ اعتراض غیر موجه مؤدی مشمول جریمه‌ای معادل ۲ درصد درآمد مورد اختلاف خواهد شد (تبصره یک ماده ۲۴۷ ق.م.م)
- ۱۷.۷.۲۲- در صورت رد شکایت مؤدی توسط شورایعالی مالیاتی مؤدی مشمول جریمه‌ای معادل ۵ در هزار موضوع رأی مورد شکایت خواهد شد که حداقل جریمه یکهزار ریال و حداکثر پنجاه هزار ریال خواهد بود (ماده ۲۶۰ ق.م.م)

بخش سوم

آئین نامه نحوه تنظیم و تحریر و نگاهداری دفاتر موضوع تبصره یک ماده ۹۵ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۶۶/۱۲/۳ که در تاریخ ۶۷/۱۲/۲۸ به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارائی رسیده است.

فصل هیجدهم

۱- کلیات

ماده ۱- مقررات این آئین‌نامه شامل مؤدیانی است که در موعد مقرر در قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۶۶/۱۲/۳ مجلس شورای اسلامی، ترازنامه و حساب سود و زیان و یا حسب مورد حساب درآمد و هزینه و حساب سود و زیان خود را با رعایت مقررات مربوط تسلیم می‌نمایند.

تبصره ۱ - در صورتی که مؤدیان مالیاتی حسب مورد از اوراق مخصوص موضوع ماده ۱۶۹ قانون مالیاتهای مستقیم استفاده ننمایند، دفاتر ابرازی برای تشخیص درآمد مشمول مالیات مربوط فاقد اعتبار بوده و به نفع آنها قابل استناد نخواهد بود.

تبصره ۲ - مؤدیان در انتخاب یکی از روشهای متداول حسابداری آزاد هستند ولی باید در سالهای بعد نیز همان روش را اعمال نمایند و در صورتی که به جهات مشخصی تغییر روش داده باشند مکلفند اثرات حاصل از تغییر روش بر حساب سود و زیان را ضمن اظهار نامه و سایر صورتهای مالی تسلیمی به حوزه ذیربط مشخص نمایند.

۲- مشخصات دفاتر قانونی

ماده ۲ - دفاتر قانونی مشمول این آئین‌نامه عبارتست از کلیه دفاتر روزنامه و کل اعم از مشترک یا جدا از یکدیگر و دفتر مشاغل (دفتر درآمد و هزینه) که قبل از ثبت هرگونه عملیات حسابداری در آنها، دفاتر روزنامه و کل مطابق مقررات مواد ۱۱ و ۲ قانون تجارت مصوب سال ۱۳۱۱ از طرف نماینده اداره ثبت اسناد و دفتر مشاغل از طرف ادارات امور اقتصادی و دارائی ذیربط امضاء و پلمپ گردیده و به فارسی تحریر شده باشد.

تبصره ۱ - اشتباه در شماره‌گذاری صفحات و همچنین اشتباهات ناشی از پلمپ دفاتر در مراجع مذکور موجب بی‌اعتباری دفاتر نخواهد بود.

تبصره ۲ - ادارات امور اقتصادی و دارایی موظفند فهرست دفاتر ثبت و پلمپ شده واصله از اداره ثبت اسناد و همچنین فهرست دفاتر مشاغل ثبت و پلمپ شده از ناحیه خود را بحوزه‌های مالیاتی مربوط ارسال نمایند همچنین مؤدیان موظفند در اظهارنامه مالیاتی خود تعداد و نوع دفاتری که برای ارسال مالیاتی مورد رسیدگی پلمپ کرده‌اند و نیز کلیه دفاتر برنامه‌نویس موجود ثبت و پلمپ شده سالهای قبل را ذکر نمایند و ممیزین مالیاتی مکلفند پس از اطمینان از اینکه دفاتر قانونی مؤدی منحصر به دفاتر ابرازی است اقدام به رسیدگی نمایند.

ماده ۳ - دفتر روزنامه دفتری است که اشخاص حقوقی یا حقیقی کلیه عملیات مالی و پولی خود را اعم از خرید و فروش و دیون و مطالبات و ظهرنویسی و هرگونه فعالیتی که ایجاد دین یا طلب کند و نیز عملیات محاسباتی را به تاریخ وقوع و سایر عملیات را که طبق اصول حسابداری و عرف متداول دفترداری در پایان دوره مالی برای تنظیم حساب سود و زیان و ترازنامه لازم است بلااستثناء به ترتیب در آن ثبت کنند.

تبصره - نگاهداری دفتر روزنامه واحد برای ثبت کلیه عملیات و یا دفاتر روزنامه متعدد برای هر طبقه یا طبقاتی از آنها امکان‌پذیر است از قبیل دفتر روزنامه صندوق، دفتر روزنامه بانک و دفاتر روزنامه غیرنقدی مانند خرید و فروش نسیه و اقساطی و یا دفتر روزنامه دو یا چند مورد از حسابها.

ماده ۴ - دفتر کل دفتری است که کلیه عملیات ثبت شده در دفتر یا دفاتر روزنامه برحسب سرفصل یا کدگذاری حسابها در صفحات مخصوص آن ثبت می‌شود به ترتیبی که نتیجتاً تنظیم حساب سود و زیان و ترازنامه از آن امکان‌پذیر باشد.

ماده ۵ - دفتر مشترک روزنامه و کل دفتری است که برای حسابهای مورد نیاز مؤسسه برطبق اصول متداول دفترداری متضمن ستونهای سرفصل حساب باشد بطوری که با ثبت و نگاهداری دفتر مذکور بتوان نتایج تمام عملیات را از آن استخراج و حساب سود و زیان و ترازنامه تهیه کرد.

ماده ۶ - دفتر مشاغل (دفتر درآمد و هزینه) دفتری است که لااقل متضمن ستونهایی برای درج تاریخ، شرح، موضوع، درآمد، هزینه و دارائیهای قابل استهلاك باشد و اقلام مذکور به ترتیب تاریخ وقوع در آن ثبت گردد بطوریکه در پایان سال تعیین جمع درآمد و هزینه شغلی مؤدی و نتیجتاً تنظیم حساب سود و زیان از آن امکان‌پذیر باشد.

۳- سایر دفاتر و مدارک حساب

ماده ۷ - دفتر معین دفتری است که برای تفکیک و مجزا ساختن هر یک از حسابهای دفتر کل برحسب مقتضیات حساب ممکن است نگاهداری شود. کارتهای حساب در حکم دفاتر معین است.

ماده ۸ - کارتها یا اوراق چاپ شده که با دست تکمیل می‌شوند، سیستم کارت‌تی و اوراق چاپ شده که توسط ماشینهای حسابگر مکانیکی یا الکترونیکی تهیه می‌شوند برحسب مورد سیستمهای مکانیکی یا الکترونیکی نامیده می‌شوند.

ماده ۹ - برگ یا مدرک حساب یا سند حسابداری عبارت از نوشته‌ای است که در آن یک یا چند مورد از عملیات مالی و پولی و محاسباتی انجام شده به حسابهایی که حسب مورد بدهکار یا بستانکار گردیده تجزیه می‌شوند و چنین مدرکی پس از امضاء مرجع ذیصلاح و صدور آن قابل ثبت در دفاتر معین و روزنامه و کل است.

۴- نحوه تحریر و نگاهداری دفاتر قانونی

ماده ۱۰ - مؤدیانی که دفتر روزنامه و کل نگاهداری می‌نمایند باید کلیه عملیات مالی و پولی و محاسباتی و مؤدیان مجاز به نگاهداری دفتر مشاغل (دفتر درآمد و هزینه) باید هرگونه درآمد و هزینه و خرید و فروش دارائیهای قابل استهلاک خود را طبق مقررات این آئین‌نامه حسب مورد در دفاتر مربوط ثبت کنند و لوآنکه برای نگاهداری حساب از ماشینهای مکانیکی یا الکترونیکی و کارتهای حساب استفاده شود.

تبصره - اشتباهات حساب حاصل در ثبت عملیات در صورتی که بعداً در اثناء عملیات مزبور مورد توجه واقع و به اصلاح آن در دفتر مبادرت و مستندات آن ارائه شود به اعتبار دفاتر خللی وارد نخواهد کرد.

ماده ۱۱ - مؤدیان مجاز به نگاهداری دفتر مشاغل می‌توانند تمام یا قسمتی از درآمدهای روزانه را تحت یک شماره ردیف در دفتر ثبت نمایند مشروط براینکه در ستون شرح دفتر، نوع و تعداد آنها را قید و اگر درآمدی متکی به اسناد و مدارک باشد مشخصات آن را نیز در ستون مزبور درج نمایند.

ماده ۱۲ - در مواردی که دفتر روزنامه و کل نگاهداری می‌شود کلیه عملیات مالی و پولی مؤسسه و در موارد نگاهداری دفتر مشاغل کلیه درآمدها و هزینه‌ها و خرید و فروش دارائیهای قابل استهلاک باید در همان روز انجام حسب مورد در دفتر روزنامه یا مشاغل ثبت گردد.

تبصره ۱ - تاریخ مذکور در مدارک یا فاکتور فروش یا خرید و غیره ملاک قطعی تأخیر تحریر شناخته نمی‌شود و هرگاه انجام و ختم این‌گونه اعمال با توجه به سیستم و طرز کار مؤسسه تابع تشریفات و طی مراحل باشد تا موضوع آماده برای ثبت در دفتر تأخیر ثبت تلقی نخواهد شد.

تبصره ۲ - تأخیر تحریر عملیات در صورتی که به منظور سوء استفاده نباشد در موارد استثنایی تا یک هفته به تشخیص مأمورین تشخیص مالیات و بیش از آن به تشخیص هیئت سه نفری موضوع بند سوم ماده ۹۷ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۶۶/۱۲/۳ به قانونی بودن دفتر خللی